

HRVATSKI SABOR

Odbor za ravnopravnost spolova

Klasa: 022-03/22-01/88

Urbroj: 6521-23-22

Zagreb, 9. lipnja 2022.

D.E.U. br. 21/046

**PREDSJEDNIKU ODBORA ZA EUROPSKE POSLOVE
HRVATSKOGA SABORA**

Predmet: *Stajalište Republike Hrvatske o Prijedlogu direktive Europskog parlamenta i Vijeća o suzbijanju nasilja nad ženama i nasilja u obitelji COM (2022) 105*

- MIŠLJENJE ODBORA -

Odbor za ravnopravnost spolova Hrvatskog sabora na svojoj 23. sjednici održanoj 9. lipnja 2022. godine, raspravljao je o ***Stajalištu Republike Hrvatske o Prijedlogu direktive Europskog parlamenta i Vijeća o suzbijanju nasilja nad ženama i nasilja u obitelji COM (2022) 105, D.E.U. br. 21/046***, koje je Odboru za ravnopravnost spolova, u skladu s člankom 154. stavkom 1. Poslovnika Hrvatskoga sabora, dostavio predsjednik Odbora za europske poslove, aktom od 2. lipnja 2022. godine.

Stajalište Republike Hrvatske obrazložila je predstavница Ministarstva pravosuđa i uprave. Prijedlog direktive sadrži mjere osmišljene kako bi se odgovorilo na posebne potrebe žena, djevojaka i djevojčica jer su one nerazmjerno pogođene nasiljem. Prijedlogom direktive kriminaliziraju se određeni oblici nasilja koji nerazmjerno utječu na žene te se osnažuju prava žrtava. Nasilje nad ženama je rodno uvjetovano nasilje usmjereno na ženu zbog toga što je žena ili nasilje koje nerazmjerno pogađa žene. Nasilje u obitelji oblik je nasilja nad ženama zbog toga što nerazmjerno pogađa žene, događa se u obitelji ili kućanstvu, neovisno o biološkim ili pravnim obiteljskim vezama, između intimnih partnera ili između ostalih članova obitelji. Nasilje nad ženama i nasilje u obitelji predmet su kaznenog zakona, kršenje ljudskih prava i oblici diskriminacije. Nasilje nad ženama i nasilje u obitelji rašireni su u cijeloj Europskoj uniji, a procjenjuje se da pogađaju svaku treću ženu u EU. Republika Hrvatska pozdravlja Prijedlog direktive kao instrument osiguranja propisivanja minimalnih zakonodavnih standarda i ujednačenog postupanja svih država članica u borbi protiv nasilja prema ženama. Također, Prijedlog direktive predstavlja korak naprijed zbog fokusa na oblike nasilja na Internetu. Međutim, Prijedlog direktive ne prepoznaje u dovoljnoj mjeri edukaciju kao ključni mehanizam preventivnog suzbijanja ove vrste nasilja, ne predviđa programe dugotrajne resocijalizacije počinitelja nasilje, a potpuno je izostavljen mehanizam rane prevencije, odnosno ustrojavanje stručnih službi izvan sustava pravosuđa koje bi stručno i terapijski mogle raditi s obiteljima u problemima prije eskalacije nasilja. U odnosu članak 3. područje primjene direktive, koji predlaže njezinu primjenu na sva druga djela nasilja nad ženama ili nasilja u obitelji koja su kriminalizirana s nacionalnim pravom, nužno je konkretizirati na koji se način primjenjuju odredbe ovog Prijedloga direktive na ona kaznena djela koja su propisana drugim sekundarnim izvorima prava Europske unije. Istaknuto je da je predložena definicija nasilja u obitelji kao

delikt povređivanja i konkretnog ugrožavanja u dijelu koji se odnosi na vjerojatnu posljedicu (tjelesnu, seksualnu, psihološku ili ekonomsku), šira od definicije nasilja u obitelji propisane člankom 3. točkom b. Konvencije Vijeća Europe o sprječavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji, kao i kaznenopravnog koncepta nasilja u obitelji sadržanom u nacionalnom kaznenom zakonodavstvu koji se na ovaj način dovodi u pitanju. Nadalje, proširenje opsega definicije žrtve na način da obuhvaća i djecu svjedoke djela nasilja za pojedina kaznena djela, dovodi do izjednačavanja različitih kategorija sudionika kaznenog postupka. Proširenje opsega prava djeteta svjedoka bilo bi potrebno sagledati izdvojeno, ovisno o konkretnom slučaju, s ciljem pružanja maksimalne zaštite djetetu u postupku. Prema Prijedlogu direktive, seksualno uznemiravanje vezano je isključivo uz radno mjesto, a poznato je da se seksualno uznemiravanje često odvija i izvan područja rada i zapošljavanja (primjerice na sveučilištima, fakultetima, školama, vjerskim ustanovama). Pojedine inkriminacije koje se predlažu direktivom već su sadržane, a neke bi zahtijevale daljnje dopune postojećih inkriminacija u Kaznenom zakonu. U predloženom članku 5. (silovanje) potrebno je obuhvatiti bilo koju žrtvu silovanja, jer iako su u većini slučajeva žrtve žene, one mogu biti osobe oba spola, posebice djeca. Stoga je primjerenije koristiti termin „žrtva“ umjesto „žena“. Zatim, u odnosu na članak 15. (rokovi zastare) ukazano je da predloženi rokovi nisu usklađeni s rokovima zastare kaznenog progona koji su opći institut Kaznenog zakona te da, ukoliko se predloženi stavak zadrži, bit će potrebna izmjena rokova zastare kaznenog progona. Vezano za članak 16. koji se odnosi na prijavljivanje nasilja nad ženama i nasilja u obitelji, u hrvatskom kaznenom procesnom zakonodavstvu postoji institut prijavljivanja kaznenog djela prema kojemu je svatko dužan prijaviti kazneno djelo za koje se postupak pokreće po službenoj dužnosti, koje mu je dojavljeno ili za koje je saznao, a zakonom se propisuju slučajevi u kojima neprijavlivanje kaznenog djela predstavlja kazneno djelo. Vezano za članak 31. Prijedloga direktive (telefonske linije za pomoć žrtvama), Ministarstvo pravosuđa i uprave i Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike financira rad Nacionalnog pozivnog centra za žrtve kaznenih djela i prekršaja kroz koji se pruža besplatna usluga emocionalne podrške, informacije o pravima, praktične i tehničke informacije za žrtve svih kaznenih djela (osim djeci žrtvama). Stajalište Republike Hrvatske je da se nadopuni članak 36. Prijedloga direktive (prevencija) na način da se u okviru mjera prevencije provode i mjere usmjerene senzibilizaciji javnosti za prava i potrebe žena i djevojaka s invaliditetom koje su kao žrtve izložene posebnom riziku od nasilja. Za Republiku Hrvatsku sporno/otvoreno pitanje vezano je za uvodnu izjavu 38. Prijedloga direktive, koja sugerira da bi tijela za jednakost, odnosno ombudsmanske institucije trebale imati mandat pružanja dodatne potpore žrtvama i sprječavanja kaznenih djela. Naime, prema sadašnjem uređenju, niti jedna od četiri pravobraniteljske institucije u Republici Hrvatskoj ne pruža psihološku pomoć niti zastupa žrtve u kaznenim ili prekršajnim postupcima, već se njihove ovlasti odnose na pružanje obavijesti žrtvama diskriminacije o njihovim pravima i obvezama te mogućnostima sudske i druge zaštite, a pod određenim uvjetima, mogu se pojaviti kao treća strana, odnosno umješači na strani žrtve u sudskim postupcima.

U raspravi koja je uslijedila, državna tajnica Ministarstva rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike naglasila je važnost suradnje s nevladinim udrugama, besplatnu i anonimnu liniju za pomoć žrtvama nasilja koja radi 24 sata dnevno, 7 dana u tjednu, 365 dana u godini te napore Ministarstva u jačanju kapaciteta stručnjaka u području prevencije.

Zamjenik pravobraniteljice za ravnopravnost spolova upozorio je da bi rješenje predviđeno Prijedlogom direktive tražilo potpuno drukčije ustrojavanje nadležnih ombudsmanskih institucija u Republici Hrvatskoj u odnosu na njihove ovlasti.

Članice Odbora ukazale su na važnost osvještavanja društva i uvođenja u obrazovni sustav edukacije o ljudskim pravima i sprječavanju nasilja u obitelji i nasilja nad ženama. Predsjednica Odbora istaknula je da je predloženo izdvajanje žena kao jedinih žrtava kaznenog djela silovanja diskriminatorno i nije skladu s duhom našeg kaznenog zakona jer žrtve silovanja mogu biti i muškarci i djeca. Članice Odbora suglasile su se kako je donošenje direktive potrebno, ali da je nužna dorada ovoga Prijedloga za što će biti prilike, budući da je Prijedlog još u ranoj fazi procedure.

Nakon provedene rasprave, Odbor za ravnopravnost spolova jednoglasno je (9 glasova „za“) Odboru za europske poslove utvrdio sljedeće

MIŠLJENJE

Odbor za ravnopravnost spolova podržava Stajalište Republike Hrvatske o Prijedlogu direktive Europskog parlamenta i Vijeća o suzbijanju nasilja nad ženama i nasilja u obitelji COM (2022)105.

PREDSJEDNICA ODBORA

Izv. prof. dr. sc. Marija Selak Raspudić

